

КАЛМИКОВА О. С.

кандидат юридичних наук, асистент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
ORCID 0000-0002-3829-1478

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА, ЩО ЗАБОРОНЯЮТЬ ДИСКРИМІНАЦІЮ, В НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

У статті проаналізовано вітчизняне законодавство в антидискримінаційній сфері та стан виконання Україною її міжнародно-правових зобов'язань як держави-члена Ради Європи з урахуванням рекомендацій ЄКПР та інших міжнародних організацій. Визначено основні напрямки вдосконалення законодавства України у сфері протидії дискримінації та надано відповідні науково обґрунтовані пропозиції.

Ключові слова: боротьба із дискримінацією, Рада Європи, Європейська комісія проти расизму та нетерпимості, права людини, принцип рівності.

Постановка проблеми. Актуальність представленної роботи обумовлена низкою обставин. По-перше, участь України в міжнародно-правовій співпраці у боротьбі із ксенофобією та расизмом на сучасному етапі потребує спеціальних досліджень для формування виваженої та збалансованої міжнародно-правової позиції нашої держави стосовно цього питання. По-друге, існує необхідність подальшої національної імплементації в Україні міжнародно-правових норм щодо боротьби із дискримінацією, що сформульовані Радою Європи і Європейською комісією проти расизму та нетерпимості. По-третє, подальша інтеграція України до Європейського Союзу вимагає розроблення ефективних правових механізмів протидії дискримінації та зміцнення поваги до різноманітності, що стануть гарантією належного захисту прав людини, зокрема осіб, що належать до меншин, як зазначено в Угоді про асоціацію 2014 р. (п. «е» ч. 2 ст. 4).

Мета роботи полягає в з'ясуванні міжнародно-правових засад співробітництва держав у рамках Ради Європи з питань боротьби із дискримінацією, визначенні генези та сучасного стану співпраці держав, а також особливостей виконання Україною своїх міжнародних зобов'язань у сфері запобігання дискримінації, визначити зміст та обсяг міжнародно-правових зобов'язань України за договорами Ради Європи з питань боротьби із ксенофобією та расизмом; оцінити якість імплементації Україною міжнародно-правових норм, що випливають з участі в договорах Ради Європи у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень. Різноманітні аспекти прав людини були предметом дослідження представників різних наук їй присвячено велику

кількість творів, більшість з них належить таким авторам, як: В. А. Тишков, Л. Н. Гумільов, О. Є. Рибаків, С. М. Булгаков, Ю. В. Бромлей. Серед українських авторів проблеми прав людини висвітлювали у роботах М. В. Буроменський, В. Г. Буткевич, Л. Г. Заблоцька, С. В. Ісакович, П. О. Недбайло, І. В. Ніколайко, П. М. Рабінович. Питанням глумачення, забезпечення й розвитку принципів рівності та недискримінації, присвятили свої праці такі вітчизняні та зарубіжні дослідники, як О. Васильченко, О. Вашанова, Д. Гудима, Н. Дрьоміна-Волок, Б. Неделек, Н. Оніщенко, С. Погребняк, П. Рабінович, С. Рабінович, М. де Сальвіа, А. Султанов, О. Уварова, Г. Христова, С. Шевчук. Проте, зважаючи на складність і багатогранність таких проблем, можна констатувати наявність нагальної потреби у подальших наукових дослідженнях з цієї проблематики.

Виклад основного матеріалу. Участь України у міжнародно-правовому співробітництві з питань запобігання і протидії ксенофобії та расизму у межах Ради Європи, виконання нею рекомендацій спеціальних органів, створення і діяльність яких спрямовані на досягнення відповідних цілей у справі боротьби із різними формами дискримінації, що відображені у Конвенції з прав людини та основоположних свобод, а також Статуті Ради Європи, мають важливе значення як для формування єдиного правового простору у рамках регіону, де діють уніфіковані стандарти у сфері захисту прав людини, так і для удосконалення вітчизняного законодавства.

Впровадження в Україні антидискримінаційного права є передумовою її становлення як європейської правової держави. Створення ефективної системи запобігання та протидії дискримінації визначено як

стратегічну мету у Національній стратегії у сфері прав людини [1] затвердженої Указом Президента України №501 від 25 серпня 2015 р. Кабінетом Міністрів України розроблений План дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року.

Відповідно до Звіту щодо виконання Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року [2], представленим Міністерством юстиції України, позитивно оцінені виконання більшості положень Плану дій у частині впровадження антидискримінаційного права.

На сьогодні в Україні прийнято велику кількість правових норм, які закріплюють положення щодо запобігання і протидії дискримінації, враховують міжнародні зобов'язання нашої держави, а також положення міжнародних договорів та інших актів універсального й регіонального рівня. Ч. 2 ст. 24 Конституції України 1996 р. [3] проголошено, що не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. Водночас, іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, а винятки встановлюються Конституцією, законами чи міжнародними договорами України (ч. 1 ст. 26).

Значний вплив на розвиток вітчизняного законодавства України у цій сфері мала Рада Європи та її незалежний контролюючий орган – Європейська комісія проти расизму та нетерпимості. Періодичні моніторинги дотримання прав осіб, що належать до «уразливих груп» та можуть бути об'єктами ксенофобії та расизму, дозволяють виявити вади законодавчого регулювання та правозастосовної практики.

Попри значні позитивні зміни, що були внесені до законодавства України під впливом Ради Європи та її спеціалізованих інституцій, усе ж таки чимало вітчизняних правових норм потребують зміни і удосконалення, на чому наголошується, зокрема, і в міжнародних експертних висновках по Україні. Передусім варто звернути увагу на те, що з урахуванням рекомендацій ЄКРП було прийнято спеціальний нормативний акт – Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 06.09.2012 р. № 5207-VI [4] (на сьогодні діє зі змінами від 13.05.2014 р.) (далі – Закон), що комплексно визначив організаційно-правові засади запобігання та протидії дискримінації, зокрема, у формі ксенофобії та расизму, із метою забезпечення рівних можливостей щодо реалізації прав і свобод людини та громадянина.

Законом вперше у правотворчій практиці України визначено зміст принципу недискримінації, що вважається одним із засадничих у вітчизняному законодавстві. Зокрема, він передбачає:

- 1) забезпечення рівності прав і свобод осіб та/або груп осіб;
- 2) забезпечення рівності перед законом осіб та/або груп осіб;
- 3) повагу до гідності кожної людини;
- 4) забезпечення рівних можливостей осіб та/або груп осіб (ст. 2).

Статтею 7 вищевказаного нормативного акта намічено основні напрями державної політики щодо запобігання та протидії дискримінації:

- 1) недопущення дискримінації;
- 2) застосування позитивних дій, тобто вжиття спеціальних тимчасових заходів, що мають правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, спрямовану на усунення юридичної чи фактичної нерівності в можливостях для особи та/або групи осіб реалізовувати на рівних підставах права і свободи, надані їм Конституцією і законами України;
- 3) створення умов для своєчасного виявлення фактів дискримінації та забезпечення ефективного захисту осіб та/або груп осіб, які постраждали від дискримінації;

4) виховання і пропаганда серед населення України поваги до осіб незалежно від їх певних ознак, поширення просвітницької діяльності у цій сфері.

У Законі наводиться визначення основних термінів, серед яких «дискримінація», що розуміється як «ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій цим Законом, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними» (ст. 1). Варто звернути увагу, що поняття «ксенофобія» і «расизм» не вживаються у вказаному акті, однак зі змісту цього визначення можна зробити висновок, що воно охоплює собою вказані правові категорії.

Згідно зі ст. 5 Закону формами дискримінації вважаються:

- 1) пряма дискримінація, під якою розуміється ситуація, за якої з особою та/або групою осіб за їх певними ознаками поводяться менш прихильно, ніж з іншою особою та/або групою осіб в аналогічній ситуації, крім випадків, коли таке поводження має

правомірну, об'єктивно обгрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними;

2) непряма дискримінація – ситуація, за якої внаслідок реалізації чи застосування формально нейтральних правових норм, критеріїв оцінки, правил, вимог чи практики для особи та/або групи осіб за їх певними ознаками виникають менш сприятливі умови або становище порівняно з іншими особами та/або групами осіб, крім випадків, коли їх реалізація чи застосування має правомірну, об'єктивно обгрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними;

3) підбурювання до дискримінації – вказівки, інструкції або заклики до дискримінації стосовно особи та/або групи осіб за їх певними ознаками;

4) пособництво у дискримінації – будь-яка свідомою допомогою у вчиненні дій або бездіяльності, спрямованих на виникнення дискримінації;

5) утиск – небажана для особи та/або групи осіб поведінка, метою або наслідком якої є приниження їх людської гідності за певними ознаками або створення стосовно такої особи чи групи осіб напруженої, ворожої, образливої або зневажливої атмосфери.

Водночас цей Закон ґрунтується на міжнародно-правовому підході щодо надання спеціальних прав окремим групам осіб – «вразливим групам», що потребують спеціального захисту. Зокрема, у ч. 3 ст. 6 Закону закріплено, що не вважаються дискримінацією дії, які не обмежують права та свободи інших осіб і не створюють перешкод для їх реалізації, а також не надають необгрунтованих переваг особам та/або групам осіб за їх певними ознаками, стосовно яких застосовуються позитивні дії, а саме: спеціальний захист із боку держави окремих категорій осіб, які потребують такого захисту; здійснення заходів, спрямованих на збереження ідентичності окремих груп осіб, якщо такі заходи є необхідними; надання пільг та компенсацій окремим категоріям осіб у випадках, передбачених законом; встановлення державних соціальних гарантій окремим категоріям громадян; особливі вимоги, передбачені законом, щодо реалізації окремих прав осіб.

Сутність вказаних спеціальних прав полягає не в наданні кому-небудь додаткових прав, а в забезпеченні правовими засобами умов, за яких усі могли б рівною мірою користуватися універсальними правами і свободами. Зі спеціальними правами людини пов'язане поняття «позитивна дискримінація», що застосовується як тимчасовий правовий захід, спрямований на прискорення досягнення в суспільстві фактичного рівноправ'я осіб. За таких умов вона вважається правомірною та полягає в законодавчому встановленні тимчасових, нерівноправних, диференційованих стандартів і привілеїв для захисту тих, кого дискримінують [5].

На нашу думку, однією з найбільш важливих норм цього Закону, що є гарантією забезпечення принципу недискримінації, а відтак, заборони ксенофобії та расизму, виступає запровадження антидискримінаційної експертизи у процесі нормотворення (ст. 8), що проводиться з метою виявлення у проектах нормативно-правових актів норм, що містять ознаки дискримінації. Зокрема, обов'язковій антидискримінаційній експертизі підлягають проекти законів України, актів Президента України, інших нормативно-правових актів, що розробляються міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, державними колегіальними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями. Результати антидискримінаційної експертизи проектів нормативно-правових актів підлягають обов'язковому розгляду під час прийняття рішення щодо видання (прийняття) відповідного нормативно-правового акта.

Порядок проведення органами виконавчої влади антидискримінаційної експертизи проектів нормативно-правових актів визначено Кабінетом Міністрів України у постанові «Питання проведення антидискримінаційної експертизи та громадської антидискримінаційної експертизи проектів нормативно-правових актів» від 30.01.2013 р. [6]. Положенням закріплено, що антидискримінаційна експертиза проводиться юридичною службою органу виконавчої влади під час проведення юридичної експертизи проектів актів (п. 3). У разі наявності у проекті акта положень, які містять ознаки дискримінації (крім позитивних дій), проект акта разом із висновком повертається структурному підрозділу органу виконавчої влади для доопрацювання (п. 9). Із цієї норми випливає висновок про створення правового механізму, що, за умови якісного проведення перевірки, унеможливує прийняття нормативно-правового акта, що містить норму дискримінаційного характеру. Водночас положенням, як і вищевказаним Законом, не визначено процедури систематичного комплексного моніторингу стану законодавства України у сфері протидії і запобігання дискримінації та її окремих проявів – ксенофобії та расизму, що є досить важливим з огляду на виконання міжнародних зобов'язань. Отже, ефективність цього механізму буде залежати від якості проведення такої експертизи відповідним органом виконавчої влади. Крім того, на відміну від аналогічних положень, що стосуються порядку проведення інших видів юридичних експертиз нормативно-правових актів України, Постанова лише узагальнено окреслює порядок здійснення такої експертизи, що може породжувати значні практичні складнощі. Відтак, вказаний напрямок запобіган-

ня та протидії ксенофобії та расизму в Україні потребує удосконалення.

Водночас слід додати, що названа Постанова містить принципово важливу норму про необхідність проведення повторної антидискримінаційної експертизи за наявності негативного висновку після першого розгляду проекту нормативного акта, що, на наш погляд, є доцільним, оскільки наступна редакція проекту такого акта гіпотетично може порушувати принцип недискримінації. Як зазначає І. В. Яковюк, на сьогодні такий недолік існує щодо порядку проведення юридичної експертизи законопроектів нормативних актів на предмет відповідності *acquis communautaire* ЄС, що не в поодиноких випадках призводить до прийняття законів, які не узгоджуються з нормами права Європейського Союзу [7].

Законом визначено коло суб'єктів, наділених повноваженнями щодо запобігання та протидії дискримінації: Верховну Раду України; Уповноважений Верховної Ради України з прав людини; Кабінет Міністрів України; інші державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування; громадські організації, фізичні та юридичні особи (ст. 9). Звернемо увагу, що Закон передбачає активне залучення громадянського суспільства до вирішення проблем у цій сфері, що рекомендувала СКРП в Доповіді по Україні [8] (п. 35).

З аналізу Закону [4] можна зробити висновок, що найбільш важливу роль у протидії і боротьбі із дискримінацією у різних сферах в Україні на сьогодні відведено Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноваженому), який відповідно до ст. 10 у рамках здійснення парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини та громадянина й захистом прав кожного на території України і в межах юрисдикції запобігає будь-яким формам дискримінації і вживає заходів щодо протидії дискримінації, а саме: контролює дотримання принципу недискримінації у різних сферах суспільних відносин, зокрема, у приватній сфері; звертається до суду із заявами про дискримінацію з метою захисту суспільних інтересів та особисто або через свого представника бере участь у судовому процесі у випадках та порядку, встановлених законом; проводить моніторинг й узагальнює результати дотримання принципу недискримінації у різних сферах відносин; розглядає звернення осіб та/або груп осіб із питань дискримінації; веде облік й узагальнює випадки дискримінації у різних сферах відносин; вносить пропозиції щодо вдосконалення законодавства про запобігання та протидію дискримінації, застосування і припинення позитивних дій; надає висновки у справах про дискримінацію за зверненням суду; висвітлює у щорічній доповіді питання запобігання та протидії дискримінації і дотримання

принципу недискримінації; співпрацює з міжнародними організаціями, відповідними органами зарубіжних країн із питань дотримання міжнародних стандартів недискримінації; здійснює інші повноваження, визначені Конституцією і законами України. Водночас зі змісту Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» від 23.12.1997 р. [9] можна констатувати, що повноваження вказаного органу в питанні протидії і боротьбі із ксенофобією та расизмом за своїм змістом не відрізняються від запобігання будь-яким іншим видам порушення прав людини.

Наразі при Уповноваженому функціонує Управління з питань дотримання прав дитини, недискримінації та гендерної рівності, а також експертна рада з питань недискримінації та гендерної рівності при Представникові Уповноваженого з питань дотримання прав дитини, недискримінації та гендерної рівності [10]; запроваджено окрему спеціальну посаду для розгляду питань, пов'язаних із ксенофобією та расизмом. Також, при Міністерстві культури створений Департамент у справах релігій та національностей. Сформовані такі консультативно-дорадчі органи як Рада Міжнародної злагоди при Кабінеті Міністрів України та Рада національної єдності при Президентові України.

Наявна інституційна структура державної влади у цій сфері зазнає постійної критики збоку міжнародних профільних організацій, зокрема:

- попри те, що Уповноважений з прав людини наділений широкими повноваженнями у сфері протидії дискримінації, він є незалежною інституцією і не може виконувати роль координатора та відповідати за втілення відповідної державної політики;
- відділ Міністерства культури тільки може постачати інформацію щодо культурно-мистецької сфери, а не виконувати роль координатора з реалізації державної політики протидії дискримінації;
- Рада з міжетнічної згуртованості відповідальна за спрощення відносини між Урядом та меншинами, але не між різними структурами державної влади. Для здійснення координуючих функцій її повноважень потребують відповідного розширення. [11]

Отже, можна з упевненістю стверджувати, що проблему протидії дискримінації або принаймні її мінімізації в Україні можна вирішити лише у разі, коли такі законодавчі норми не будуть декларативними, а отримають реальне практичне втілення. Тож, боротьба в Україні має відбуватися комплексно, за допомогою широкого арсеналу як правових (законодавчих), так і неправових (політичних, економічних, соціальних і культурних) засобів. Центральне місце у протидії і боротьбі із вказаним суспільно небезпечним явищем, на нашу думку, має відводитися правовим засобам.

Із всього вищезазначеного можна зробити висновок, що вітчизняне антидискримінаційне право має низький рівень імплементації, а відтак потребує комплексу заходів з удосконалення понятійно-категоріального, інституційного та процесуального впровадження відповідно до міжнародних підходів у процесі розробки та впровадження антидискримінаційного права.

Складність реалізації антидискримінаційної політики полягає значною мірою в інституційній фрагментарності відповідної політики держави, відсутності належної вертикальної й горизонтальної координації дій на рівні центральних органів державної влади, регіональних органів державної влади та місцевого самоврядування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Указ Президента України №501/2015 Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/5012015-19>.
2. Звіт щодо виконання Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року. URL: <http://old.minjust.gov.ua/file//52389>.
3. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
4. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012 р. № 5207-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 32. Ст. 412.
5. Міжнародне право: навч. посіб. / за ред. М. В. Буроменського. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 336 с.
6. Питання проведення антидискримінаційної експертизи та громадської антидискримінаційної експертизи проєктів нормативно-правових актів : постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.2013 р. № 61. *Офіційний вісник України*. 2013. № 9. Ст. 343.
7. Яковюк І. В. Правові основи інтеграції до ЄС: загальнотеоретичний аналіз : монографія. Харків : Право, 2013. 760 с.
8. Доповідь Європейської комісії проти расизму та нетерпимості по Україні (четвертий цикл моніторингу): прийнята 08.12.2011 р. URL: <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/Country-by-country/Ukraine/UKR-CbC-IV-2012-006-UKR.pdf>.
9. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20. Ст. 99.
10. Про створення експертної ради з питань недискримінації та гендерної рівності : наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 01.02.2013 р. № 11/02-13. URL: http://www.ombudsman.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2738.
11. ECRI conclusions on the implementation of the recommendations in respect of Ukraine subject to interim followup. URL: <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/Country-by-country/Ukraine/UKR-IFU-IV-2015-25-ENG.pdf>.

REFERENCES

1. Ukaz prezydenta ukrajiny #501/2015 pro zatverdzhennia natsionalnoi stratehii u sferi prav liudyny. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/5012015-19> [in Ukrainian].
2. Zvit shchodo vykonannia planu dii z realizatsii natsionalnoi stratehii u sferi prav liudyny na period do 2020 roku. URL: <http://old.minjust.gov.ua/file//52389> [in Ukrainian].
3. Konstytutsiia ukrajiny vid 28.06.1996 r. No 254k/96-vr. (1996). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Supreme Council of Ukraine*. 30. St. 141 [in Ukrainian].
4. Pro zasady zapobihannia ta protydii dyskryminatsii v ukraini: zakon ukrajiny vid 06.09.2012 r. No 5207-vi. (2013). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Supreme Council of Ukraine*, 32. St. 412 [in Ukrainian].
5. Mizhnarodne pravo / za red. M. V. Buromenskoho. Kyiv: yurinkom inter, 2005. 336 s. [in Ukrainian].
6. Pytannia provedennia antydyskryminatsiinoi ekspertyzy ta hromadskoi antydyskryminatsiinoi ekspertyzy proektiv normatyvno-pravovykh aktiv: postanova kabinetu ministriv ukrajiny vid 30.01.2013 r. No 61. (2013). *Ofitsiyni Visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*. 9. St. 343 [in Ukrainian].
7. Yakoviuk, I.V. (2013). Pravovi osnovy intehtratsii do yes: zahalnoteoretychnyi analiz. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
8. Dopovid yevropeiskoi komisii proty rasyzmu ta neterpymosti po ukraini (chetvertyi tsykl monitorynhu): pryiniata 08.12.2011 r. URL: <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/country-by-country/ukraine/ukr-cbc-iv-2012-006-ukr.pdf> [in Ukrainian].
9. Pro upovnovazhenoho verkhovnoi rady ukrajiny z prav liudyny: zakon ukrajiny vid 23.12.1997 r. No 776/97-vr. (1998). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Supreme Council of Ukraine*. 20. St. 99 [in Ukrainian].
10. Pro stvorennia ekspertnoi rady z pytan nedyskryminatsii ta gendernoi rinvnosti: nakaz upovnovazhenoho verkhovnoi rady ukrajiny z prav liudyny vid 01.02.2013 r. No 11/02-13. URL: http://www.ombudsman.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2738 [in Russian].

КАЛМЫКОВА А. С.

кандидат юридических наук, ассистент кафедры международного права
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

ИМПЛЕМЕНТАЦИИ НОРМ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА, ЗАПРЕЩАЮЩИЕ ДИСКРИМИНАЦИЮ, В НАЦИОНАЛЬНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО УКРАИНЫ

В статье проанализированы отечественное законодательство в антидискриминационной сфере и состояние выполнения Украиной ее международно-правовых обязательств как государства-члена Совета Европы с учетом рекомендаций ЕКПН и других международных организаций. Определены основные направления совершенствования законодательства Украины в сфере противодействия дискриминации и предоставлены соответствующие научно обоснованные предложения.

Ключевые слова: борьба с дискриминацией, Совет Европы, Европейская комиссия против расизма и нетерпимости, права человека, принцип равенства.

KALMYKOVA O. S.

PhD, Assistant of the Department of International Law of Yaroslav Mudryi National Law University

IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL LAW NORMS OF PROTECTING DISCRIMINATION IN THE NATIONAL LEGISLATION OF UKRAINE

Problem setting. The national legislation of Ukraine in the anti-discrimination sphere and the status of Ukraine's fulfillment of its international legal obligations as a member state of the Council of Europe and other international organizations, taking into account ECRI's recommendations, are examined. The basic directions of improvement of the legislation in the field of combating discrimination have been established, in particular, concerning the need for the establishment of a special coordinating state body on combating discrimination; amendments to the Criminal Code of Ukraine (Article 161) regarding the establishment of protection for foreigners and stateless persons, which is also an important condition for Ukraine's integration into the EU.

Analysis of recent research. The question of interpretation, provision and the principle of equality and non-discrimination, in particular in decisions of the ECHR, devoted their work to such domestic and foreign researchers, as O. Vasilchenko, O. Vashanova, D. Gudima, N. Dremin-Volok, B. Nedelok, N. Onishchenko, S. Pogrebnyak, P. Rabinovich, S. Rabinovich, M. de Salvia, A. Sultanov, O. Uvarov, G. Khristov, S. Shevchuk. However, given the complexity and diversity of such problems, it is necessary to state that there is an urgent need for further scientific research on this issue.

Article's main body. Co-operation within the framework of the Council of Europe on combating discrimination is essential for the improvement of national legislation in the field of human rights protection, in particular the prevention of various forms of discrimination, and, therefore, for the development of a democratic, rule-of-law state and civil society. The use of the best organizational and legal practices in the fight against xenophobia and racism, which are formed as a result of the active influence of the Council of Europe itself and of the organs and organizations whose activities are aimed at achieving its goals, enables our state to integrate into a single European legal space where uniform standards are in place. the field of human rights protection.

Keywords: fight against discrimination, Council of Europe, European Commission against racism and intolerance, human rights, principle of equality.